

Slavenski dom

Ste. 258

Ljubljani, petek 12. novembra 1937

Leto II.

Razgovori Anglije z Italijo in Nemčijo

Rim, 12. nov. o. Na povabilo italijanskega zunanjega ministra Ciana je angleški poslanik včeraj obiskal zunanje ministrstvo ter imel s Ciano dolga razgovora, o katerem ni izšlo nobeno uradno poročilo. Razgovor se je nanašal na začetek pogajanj med Anglijo in Italijo, kakor so bila napovedana že za letošnji september, a zaradi raznih ovir, predvsem zaradi Španije, ni do njih prišlo. Italijanski zunanji minister je zahteval, naj angleška vlada z razgovori za sporazum takoj začne v smislu zadnjega Chamberlainovega govora in povabila, ki ga je izrekel Italiji in Nemčiji. Angleški poslanik je grofu Ciano obljubil, da bo poročal o tem pozivu svoji vladi. Italijanski krogi izjavljajo, da mora naslednji korak za ta spora-

zum narediti Anglija. Angleško-italijanski razgovori bi bili v Rimu med Ciano in angleškim poslanikom in sicer hkratu z razgovori, ki jih bo imel z nemškimi politiki in s Hitlerjem v Berlinu odposlanec angleške vlade lord Halifax.

«Informazione Diplomatica», uradno glasilo italijanske zunanje politike, pravi, da so se, kakor pravi Chamberlainov govor, Angleži prepričali, da je zveza med Nemčijo in Italijo nerazdružljiva in neomajna. Zaradi tega hoče Anglija hkratu priti do sporazuma z Italijo in Nemčijo. Zato naj nikar več ne odlašajo z začetkom razgovorov in s sklepom sporazuma po navadni diplomatski poti. Ta postopek je fašistovska vlada vedno imela najrajši, ker vsako drugo razgovor-

janje pomeni le odlašanje in »kloroformiranje javnosti«.

London, 12. nov. o. Sklep angleške vlade, da pošlje lorda Halifaxa k Hitlerju na razgovore, so sprejeli v odsotnosti zunanjega ministra Edena, ki je bil tedaj v Bruslju. Znano je, da je Eden bil proti taki rešitvi tega vprašanja. Sklep vlade proti volji zunanjega ministra pomeni, da je prevzel odločevanje v najvažnejših zunanje-političnih zadevah predsednik vlade Chamberlain sam, ki dela po kraljevih navodilih.

Iz tega je videti, da se je Anglija zdaj zares odločila urediti svoje razmerje z Italijo in Nemčijo, kljub nasprotovanju tistih političnih krogov, ki sporazuma ne marajo.

Vesti 12. novembra

Silen tajfun je bil včeraj nad Filipini, kjer je porušilo veliko hiš, da je samo v prestolnici Manilli 3000 ljudi brez strehe. Vihar je odtrgal tudi veliko ribiških ladij z ribiči vred.

Zdravje romunske kraljice matere se je toliko zboljšalo, da bo lahko prihodnji teden odpotovala v neki dunajski sanatorij.

Letošnjo Nobelovo nagrado za književnost je dobil Francoz Roger Martin du Gard, ki je zaslovel z velikim romanom »Thibaudovi«. Nagrado za fiziko sta dobila ameriški profesor Davidson in Anglež Tamson.

Novo ustavo po brazilskem vzgledu bo uvedla tudi republika Kuba in sicer z ljudskim glasovanjem 15. februarja.

Davčno zvišanje v ČSR, katero zahtevajo izdatki za oborožitev, bo znašalo od 2 in pol do 8%. Poleg novega davka na izredne dobičke bodo zvišali davke na umetne masle, na jedilno olje, na pivo, na vino, sladkorne izdelke in na več drugih predmetov za vsakdanjo ljudsko rabo.

Predsednik katalonske vlade Companys je danes z ženo in hčerko prišel v Pariz, odkoder pojde v Belgijo. Tja pelje svojo hčerko študirat v neko samostansko dekliško vzgajališče blizu Bruselja.

General Göring bo obiskal Avstrijo še letos, zdaj samo iščejo za njegov politični lov takega lovišča, da ne bodo avstrijski hitlerjevci mogli preveč demonstrirati.

Japonska vlada bo odpovedala pogodbo devetih držav, ki so jo sklenili pred leti v Washingtonu gled ravnesvja na Tihem morju.

Dodatni trgovski sporazum glede plačilnega prometa sta sklenili ČSR in Italija.

Inozemske misijonarje v krajih okrog Sanghaja, katere so zasedli Japonci, je vzelo v varstvo japonsko vojaško poveljstvo.

Vse vrste japonskega blaga bo bojkotiralo po sklepu mestnega magistrata angleško industrijsko središče Klu.

Film »Pot nazaj« po enakem romanu E. M. Remarqueja je prepovedal predvajati vlada v Cileju.

Italijanski poslanik v Pragi je protestiral pri zunanjem ministru, ker so na seji poslanske zbornice komunisti zmerjali predsednika italijanske vlade Mussolinija in Italijo. Zunanji minister je ta dogodek obžaloval.

1000 mrtvih je bilo pri spopadu med republikanecima Haitijem in San Domingom pred nekaj dnevi.

Mobilizacijo Ku-Klux-Klana, glasovite ameriške teroristične organizacije, je odredilo njeno vodstvo. Iz tega sklepa, da je treba pričakovati novih nasilij proti ameriškim zorncem, katoličanom in delavskim organizacijam, s katerimi se je ta tajna banda že tolikokrat proslavila.

Evharistični kongres za italijansko Afriko se je začel pred dvema dnevi v Tripolisu. Sveti oče je nanj poslal svojega odposlanca kardinala Dolcia, kateremu so italijanske oblasti dale na razpolago posebno križarko.

Tipkarice grškega zunanjega ministra Rodokanikisa so zaprli, ker je nekemu svojem inozemskemu prijatelju dajala prepise zaupnih listin, katere ji je narekoval minister. Pri tem so odkrili precejšnjo vohunsko zadevo v ministertvu.

Trgovski promet po morju je zadnje čase tako narasel, da so začele plovne družbe zviševati prevozne pristojbine. Tako so Holanci zvišali prevoznino za 20%.

Najnovše japonsko letalo za dolge polete lahko preleti 16.000 km, ne da bi se mu bilo treba ustavljati. Tako letalo bi lahko v nepretrganem letu prišlo z Japonskega v Ameriko, zato je razumljivo, da so Amerikanci ob tem japonskem uspehu precej razburjeni.

Sovjetskega poslanika v Varšavi so odstavili in poklicali v Moskvo, ker je njegova žena, moskovska pesalka Maskakova, bila prijateljica ustrelenega maršala Tuhačevskega. Poslanik se bo seveda moral zaradi tega zagovarjati, in težko, če bo odnesel zdravo glavo.

Romunija bo dobila novo vlado najbrž danes ali jutri, če ne pa v začetku prihodnjega tedna. Kralj Karol je zadnje dni imel zaradi tega posvetovalca z vsemi uglednejšimi politiki in strankarskimi voditelji.

Proti nastopanju češke policije, ki preganja slovaške študente, ker demonstrirajo proti tistim profesorjem na bratislavskem vleučilišču, ki predavajo v češčini, so odločno protestirali v praški zbornici vsi slovaški poslanci.

Ureditve odnošajev z nacionalistično Španijo so zahtevali na seji francoske zbornice poslanci republikanske federacije. To je bila prva uradna manifestacija v prilog španskih nacionalistov na Francoskem.

Kovinarji so začeli protestno stavko v Parizu in po vsej okolici, vendar se ji je priključila le tretjina delavstva, ker ima stavka politične cilje in naj koristi komunistom.

Za pet milijonov dolarjev zlata bo spet odpeljal parnik »Aquitania« iz Amerike v Anglijo.

Vodstvo nemške vojske bo vse vojake, ki jim poteče službeni rok 15. novembra, obdržalo še šest mesecev v vojski, najbrž zaradi tega, da bodo bolje varovali mir.

68. letnico rojstva italijanskega kralja in cesarja Viktorja Emanuela III. so po vsej državi praznovali izredno zvečano.

700 milijonov dolarjev namerava prihraniti pri novem proračunu ameriška vlada, kakor je povedal finančni minister Morgenthau na nekem predavanju. Vlada je s svojim delom v glavnem rešila vsa težka gospodarska in socialna vprašanja in ne bo zdaj izdajala nič novih izrednih ukrepov.

19. letnico premirja v svetovni vojni so svečano praznovali zlasti v Angliji in Franciji.

Rešitev belgijske vladne krize so odložili do 19. novembra, ko se bo kralj vrnil z uradnega obiska v Londonu. Državne posle bo tedaj izvrševala še van Zeelandova vlada.

40 italijanskih vojnih ladij je začelo včeraj izvrševati pomorsko nadzorstvo na Sredozemskem morju po sklepih nyonskega sporazuma.

General Tomić, poveljnik Belgrada, umrl

Belgrad, 12. nov. Sinoči ob 11 je zaradi rane, ki jo je dobil pri poskusu samomora, umrl vojaški poveljnik Belgrada, general Tomić. Njegovo stanje

je bilo ves čas zelo nevarno, tako da je bilo smrti pričakovati. O tej težki zadevi poročajo belgradski listi naslednje podrobnosti:

Takoj po poskusu samomoru so poklicali k pokojnemu generalu dežurnega vojaškega zdravnika dr. Ivankovića ter ugotovili, da gre za samomor. Strel mu je predril prsa, tri prste nad levo prsno bradavico in mu ostal v telesu. Na prevoz v bolnišnico ni bilo mogoče misliti. Dr. Ivanković je ranjenca ohranil pri življenju z injekcijami, dokler nista prišla še dva vojaška zdravnika. General To-

Japonci osvajajo okolico Šangaja, kitajska letala napadajo Japonsko

Sanghaj, 12. nov. o. Japonska vojska je zdaj zasedla ves Sanghaj, razen mednarodnih predelov. Zadnje dneve so Japonci strahovito bombardirali staro zgodovinsko mesto Nantao, kateremu so dali ultimatum. V Nantau je bilo kakih 10.000 kitajskih vojakov ter približno toliko policije.

Bitka za Nantao se je hitro končala, ker so prejeli kitajske čete povelje od svojega vrhovnega poveljstva, naj izpraznijo mesto. Ravno tako se je morala umakniti kitajska policija, katere je pretrpela ogromne izgube. Kitajci so se morali umakniti ker niso mogli kljubovati japonskim napadom. Japonci so že vkorakali v mesto, ki je delno porušeno, delno pa gori. Včeraj pozno zvečer je bilo slišati le sem in tja streljanje iz pušk

in iz strojnic. Pred francosko koncesijo v Sanghaju so se odigravali strašni prizori, ko je hotelo na tisoče Kitajcev vdreti v koncesijo ter so jih Francozi komaj zadržali z orožjem.

Sanghaj, 12. novembra o. Vrhovni poveljnik Japonske armade v Sanghaju general Matsui je imel danes daljši razgovor s francoskim, angleškim in ameriškim zastopnikom internacionalne in francoske koncesije. V glavnem so se razgovarjali o zahtevah Japonske, da ohranijo tuje čete strogo nevtralnost izven koncesij.

Tokio, 12. nov. o. Včeraj so bile prvič v kitajsko-japonski vojni alarmirane japonske obalne baterije na zahodni strani japonskega otočja. Japonsko vojni poveljstvo je dobilo poročilo, da nameravajo kitajska letala bombardirati nekatera japonska pomorska oporišča. Kitajska letala so kljub temu, da ni nihče pričakoval kakšnega njihovega napada sprlo umika pri Sanghaju, napadla včeraj popoldne japonski otok Saddai, pri čemer so japonske obalne baterije in japonska letala sestrelila dva kitajska avijona. Ta kitajski napad je vzbudil v Japoncih, ki so se čutili docela varne pred kakim poskusom od Kitajcev, veliko razburjenje, zlasti še, ker so se razširile vesti, da nameravajo Kitajci odslej redno bombardirati japonsko otočje.

državnega reda in da bo znala pokazati svoja demokratska čustva. To bo sicer žalostno, toda ki bo zahteval veliko žrtev. Podobne izjave dajejo tudi drugi pobegli levčarski voditelji.

Angleška vojna sodišča v Palestini bodo vsak prestopek kaznovala s smrtjo

Jeruzalem, 12. nov. o. Kljub temu da Angleži postopajo z vso energijo proti Arabcem, Palestina še ni mirna in kot se zdi, se tudi tako kmalu ne bo pomirila. Dan za dnevom se vršijo bombni atentati. Včeraj so Arabci položili bombo v bližini glavne pošte v neko trgovino, kjer je kmalu eksplodirala ter ubila tri ljudi, šest pa jih je bilo ranjenih. Nadalje so Arabci položili bombo na jeruzalemski postaji. Tudi ta je eksplodirala, k sreči pa ni bilo nobenih žrtev. Vse trgovine so bile včeraj zaradi teh atentatov zaprte, vojaštvo pa je delalo red po ulicah. Včeraj je policija are-

tirala 17 Arabcev, kateri so obtoženi, da so ubili 5 judovskih delavcev.

Zaradi tega so angleške oblasti sklenile 18. novembra razglasiti vojno stanje po vsej Palestini. Hkratu so odredile ustanovitev vojnih sodišč, ki bodo kaznovala kar najstrožje vsa nasilna dejanja. Za vsak poskus atentata, sabotaže, agitacije ali članstva v tajni organizaciji je določena smrtna kazen. Prav tako bodo kaznovali s smrtjo vsakogar, pri katerem bo policija našla orožje. Proti sodbam teh vojnih sodišč, ki so sestavljena iz treh častnikov, ni mogoč priziv in se smrtna kazen takoj izvrši.

Dvoboj za svetovno prvenstvo v šahu

Rotterdam, 12. nov. Šahovski boj za svetovno prvenstvo je nekako v srednji fazi. Dosedaj sta Aljehin in Euwe odigrala petnajst iger, to je ravno polovico. Zdi se sicer, da ne bo ravno treba igrati vseh 30 partij, kajti Aljehinov naskok je menda že tolik, da bo preskrbel zmagovalcu in premagancu vsaj nekaj predčasnega odidha. Petnajsta igra se je končala spet tako, da sta imela Aljehin in Euwe od nje vsak pol koristi. Vendar pomeni za Aljehina pri vsaki sedanjosti partiji pol točke precej več kot za Euweja, kajti pomisliti je treba, da se je dvoboj nagnil že v drugo polovico, da Aljehin dobiva po pol točke tudi s črnimi figurami in da že precej časa vodi s celimi tremi točkami naskoka. O zadnji, petnajsti igri, so bila poročila po prekinitvi celo takšna, da je mayskido pričakoval, da bo Aljehin izvojeval svojo drugo zmago kot črni. Euwe je igro začel, kakor ponavadi pred kraljico, tudi Aljehin se je spet branil po slovansko in tudi to pot pokazal novo, neutrto pot. Zdi se, da jih ima Aljehin še vedno dosti »za bregom«. V boj je šel dobro pripravljen, oborožen z novim napadalnim in obrambnim orožjem in z nezlomljivo voljo, da topot zmaga in si znova pridobi svetovno prvenstvo, ki ga je pri zadnjem dvoboju z Euwejem zapravil kakorkoli že, magari tudi po »nesrečnem naključju«. Zdi se, da se bo za svoj zadnji poraz, ki mu ga je zadal Euwe, kruto maščeval. O tem nihče več niti ne dvomi. Če po petnajsti partiji

še celo s črnimi skoraj dobiva, dobiva pa z veliko gotovostjo vsaj po pol točke, potem najbrž niso več na mestu računi, da bi nenadoma odpovedal. Dosedaj si je priboril celih devet točk, Euwe pa le šele šest. Treba je samo še šest in pol točke od vseh nadaljnjih petnajstih. Niti mu ni treba več nobene igre dobiti, ker je že izpolnil predpisani pogoj, da vsaj šestkrat zmaga. — Vsaka zmaga pa bo še hitrejši skok proti cilju, kjer bo moral Euwe odložiti orožje, s katerim je spet skušal prepričati šahovski svet, da je on najbolj vreden najvišjega naslova med šahovskimi mojstri.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 12. novembra, AA. Na predlog narodne banke je finančni minister izdal tale sklep: Da smejo pooblaščen zavodi in menjavci izvzeti od določb čl. 4 pravilnika o ureditvi prometa z devizami in valutami prodajati do 31. decembra 1937 potnikom, ki potujejo v Francijo, na vidirane potne liste izdajati francoske franko do protivrednosti 10.000 din.

Število brezposelnih narašča. Število brezposelnih v Celju je tokom enega tedna precej naraslo. Po prejšnjem izkazu tukajšnje ekspozičure javne borze dela je bilo 1. novembra prijavljenih 229, 10. novembra pa 266 brezposelnih. In še zima je tu, tako da reveži res težko dobe delo.

Brazilijska po državnem udaru

Rio de Janeiro, 12. nov. o. Po poročilih, ki jih dobiva brazilijska vlada po izvršenem državnem udaru, je ta njen korak po vseh zveznih državah naletel na popolno odobravanje in izzval navdušenje. Guvernerji vseh zveznih držav so predsedniku Vargasu takoj brzojavno izrazili udanost in mu ponudili svoje sodelovanje. Po vladnih poročilih je po vsej državi mir. Zaradi vladnega koraka vlada posebno zadovoljstvo zlasti v vojaških krogih. Vsi ministri zvezne vlade so včeraj odstopili in bo predsednik republike Vargas imenoval novo vlado, v kateri pa bo obdržal sedanje ministre za vojsko, mornarico in pravosodje. Zunanji minister je včeraj sprejel voditelje tujih diplomatskih zastopstev in jim razložil to presenetljivo politično dejanje. Nova ustava uvaja namesto dosedanje domneve ječe za nekatere zločine, zlasti politične, smrtno kazen.

Washington, 12. nov. o. Državni preobrat v Braziliji je izzval v Združenih državah veliko razburjenje, ker so prepričani, da je do njega prišlo na posredovanje in na pobudo inozemskih sil, ki bi rade uvedle tudi v Ameriko totalitarni in avtoritarni državni sistem. Trdijo, da je s tem korakom Brazilija izločila iz ameriške skupnosti in da ji zaradi tega Združene države ne smejo posoditi bojnih ladij, za katere je prosila. Prav tako bo treba na novo urediti vprašanje braziljskih dolgov v Ameriki.

Opozicija napoveduje nemire

Montevideo, 12. nov. o. Pobežli braziljski general Flores da Cunha, bivši guverner v državi Rio Grande, ki je moral pobegniti zaradi tega, ker je pripravil nedavno levčarsko ustajo, je izjavil, da Brazilija ne bo prenašala totalitarnege

Sporazum med Anglijo in francosko uradno razglašen

London, 12. nov. o. Uradno poročilo angleškega zunanjega ministrstva pravi, da sta angleška vlada in vlada generala Franca sklenili sporazum in vzpostaviti odnošaje in o imenovanju svojih zastopnikov ena pri drugi. Ti zastopniki, ki bodo vzdrževali trgovske in politične zveze med vlada, bodo v Angliji in v nacionalistični Španiji uživali vse uradno varstvo. Skrbeli bodo za politične in trgovske koristi obojih državljanz. S svojima vladama bodo lahko obdrževali s šifriranimi brzojavkami in sporočili, ki ne bodo podvržena nobeni cenzuri, kakor je to običaj pri rednem diplomatskem obveščanju. Delovno področje teh zastopnikov bo enako področju konzulov. Prav tako poročilo je izdala tudi nacionalistična vlada v Salamanci, s čimer je sporazum med njo in med Anglijo začel veljati.

Občni zbor Prosvetne zveze v Mariboru

Maribor, 11. novembra.

Danes dopoldne se je v dvorani na Aleksandrovi cesti vršil redni občni zbor mariborske Prosvetne zveze.

Predsednik je po svojem globoko zamišljenem otvoritvenem govoru o nalogah katoliške prosvetne organizacije predlagal vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu ter pozdravno brzojavko častnemu predsedniku zveze notranjemu ministru dr. A. Korošcu. Vse brzojavke so bile sprejete z burnim pritrditvami.

Nato se je oglašil k besedi kanonik dr. A. Žagar, ki je zastopal zadržanega škofa g. dr. I. Tomažiča, od katerega je prejel naročilo, da vse zbrane prosvetne delavce v njegovem imenu kar najlepše pozdravi ter želi organizaciji mnogo uspehov. V imenu mestne občine je občni zbor pozdravil podžupan Fr. Zebot, v imenu Prosvetne zveze v Ljubljani pa njen ravnatelj V. Zor. K besedi se je oglašil tudi zastopnik Sedejeve družine ter prošil društvene delavce, naj se pri svojem delu spomnijo tudi najtežjega slovenskega vprašanja, naše Primorske in Koroške.

Tajniško poročilo je podal zvezin tajnik g. I. Čamplin. Delo zveze in zlasti društev je bilo v letošnjem poslovnem letu živahno. Številni prosvetni tabori so naše ljudstvo razgibali k novemu prosvetnemu prizadevanju. Število včlanjenih društev je poraslo za 16 na 220. Odrsko udeleževanje društvanih članov je bilo tudi letos tisto, kateremu je bilo posvečeno največ pažnje. Vendar niso zanemarljivi sestankov, ki jih je bilo lepo število ter jih je Prosvetna zveza olajšala z nabavo novih sklopičnih aparatov in mnogih serij diaprojektorjev, ki so društvom vsak čas na razpolago. Tudi društvene knjižnice so storile svojo dolžnost. Zveza je nabavila 5 potovalnih knjižnic, ki so vedno na poti. Centralna prosvetna knjižnica je letos nakupila nad 400 novih knjig, zakar je bilo izdanih okoli 31.000 din. Zveza je povečala tudi inventar zvezine izposojevalnice kostumov in odrskih potrebščin ter zato porabila blizu 6000 dinarjev. Fantovski odseki so včlanjeni v mariborski in celjski podzvezi fantovskih odsekov. Od-

seki so v zadnjem času, ko so jim bila pravila potrjena od oblasti, postali samostojna društva. Dekliške krožke zveze pa vodita dekliska podzveza v Mariboru in Celju.

Poročilo o delu mariborske podzveze fantovskih odsekov je podal M. Geratič. V podzvezi je sedaj 79 odsekov v 6 okrožjih. Ti odseki so v preteklem letu priredili nad 900 sestankov in nad 1000 telovadnih ur. Podzveza je imela 14 dnevno prosvetno šolo; bila je že 5. te vrste. Vsa okrožja so imela svoje prireditve, vršila sta se dva prosvetna fantovska tabora, na Ptujski gori in pri Sv. Križu nad Dravogradom.

Zelo uspešno je delovala celjska fantovska podzveza, ki je na svojem področju ustanovila mnogo fantovskih odsekov.

Poročilo vodstva dekliskih krožkov v Mariboru je podala katehistinja gđ. Olga Sadračeva. Vodstvo ustanavlja dekliske krožke, ki delujejo vzajemno s skupinami Katoliške akcije. Priredilo je liturgični tečaj za izobražena dekleta, tečaj za voditeljice dekliskih krožkov, dekliski dan v Mariboru, deklisko tridnevno v Mariboru, pred dnevi se je završil tehnični tečaj, ravno sedaj pa se je pričel organizatorični tečaj. Zastopnica dekliskih podzvez v Celju je poročala, da je na njenem teritoriju ustanovljenih 50 dekliskih krožkov, ki imajo 2000 članic. Prirejala je organizatorične in tehnične tečaje. Okrožja so priredila 6 dekliskih taborov.

Blagajniško poročilo je podal g. J. Maležič. Zveza je imela v preteklem letu 228.191,15 din denarnega prometa.

Po sprejetem absolutoriju, katerega so predlagali pregledovalci računov, so se vršile volitve, pri katerih je bil ponovno za predsednika izvoljen dr. J. Hohnjec, v odbor pa: dr. J. Jeraj, dr. Fr. Sušnik, dr. J. Meško, dr. J. Aleksič, Joža Stabej, Joško Maležič in M. Geratič. Namestniki so: F. Kotnik, arhidijakon Fr. Tovornik, Fr. Hraščelj, prof. T. Klasinc, prof. I. Bezjak, prošt M. Munda, prof. P. Kovačič, prof. J. Rihter in I. Čamplin. Pregledniki računov so: dr. Mirt, stolni kanonik, prof. P. Živortnik in ravnatelj J. Gašperič; člani razsodišča pa: dr. A. Juvan, dr. J. Leskovar, dr. A. Bartol, dr. M. Kežar.

Žalosten konec vesele svatbe

Ločica, 12. novembra.

Pred nekaj meseci je prišla v neko gostilno sredi Savinjske doline služka za kuharico 26 letna Ida G., doma nekje z Gorenjske. V gostilni se je kmalu spoznala z delavcem Poldetom T. Tudi Poldetu je bila kuharica všeč, toda povedal ji je, da on ima prav nič denarja in da se ne bosta mogla poročiti. Toda Ida, ki ji kuhanje za druge ljudi ni več dišalo, je zadrževala svojemu izvoljenecu, da bo dobila doma 8000 din dote, prištedila pa je čedno vsotico, tako da ovire za poroko ne bi bilo.

Končno je Ida dosegla svoj namen. Med prvimi v letošnji jeseni so sklicale to dvojico, toda Ida je hotela svojo gostijo tudi prav slovesno obhajati. Naprosila sta dva bogata posestniška sinova za priči, najela muzikanta in lep luksuzni avtomobil. Ko so bile slovesnosti v cerkvi končane, so svatje zavili v gostilno, kakor je pač na deželi navada, in se dobro zabavali. Proti večeru je nevesta zadrževala videti svojo mater, prav tako pa tudi ženin, zato sta povabila muzikanta, priči in soferja avtotakšija, da gredo na njen dom na Gorenjskem. Sofer je predlagal novoporočencema, da založita denar za bencin, nevesta pa je ta posel odložila za pozneje, češ da se jim mudi domov. Na Vranskem so bili vsi skupaj žejni, zavili so pred gostilno in ga spili nekaj kozarcev na zdravje novoporočencev. Tudi tukaj je sofer zahteval denar, nevesta pa je našla nov izgovor. Ženin pa je povedal, da nima on denarja, ampak da ga je izročil svoji mladi ženi. Na domu neveste je bilo vse veselo, toda o denarju ni bilo ne duha ne sluha. Ženina se je lotevala slaba volja, še bolj pa soferja. Končno je sofer energično zahteval denar, dobil ga seveda ni, zato pa je naložil muzikanta in obe priči ter jih odpeljal domov, ženin in nevesta pa sta bila primorana korakati peš v Savinjsko dolino, dobrih 40 km. Tako se je ta vesela gostija prav žalostno končala, posebno še, ko je prihodnji dan nevestina mati pripeljala sinčka mlade Poldetove žene, ki je imela pri poroki na glavi lep bel venec...

Požigalec iz maščevanja

Ljubljana, 11. novembra.

Močno otopel, stisnjenih ustnic in leno se premikajoč je stopil pred mali kazenski senat 42 leten človek, delavsko obleden. Senat, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Rajko Lederhas, a sta fungirala kot sosednja gg. Ivan Brelji in Karel Javoršek, ga je sodil zaradi zločina požiga. Delavec Janez Držar, doma s Krtnice, pristojen v občini Dob pri Kamniku, je 13. oktobra letos na Brezjah pri Dobu zažgal v Ameriki bivajočemu posestniku Gregorju Žavbi kar pri belnem dnevu ob 13 s slamo kriti svinjak, ki je takoj pogorel do tal in je znašala škoda 600 din. Sosedje so ogenj pravočasno opazili. Videli so, kako se je Držar malomarno odstranjeval od svinjaka, in nato brezbržno legel ne daleč od tam v travo. Ker so bili domači gasilci hitro pri rokah, so ogenj kmalu pogasili in obvarovali ostala poslopja pred upepelitvijo. Sreča je bila, da je takrat močan veter pihal proč od požarišča, drugače bi se ogenj raznel tudi na druga poslopja. Že pred leti je Držar poskušal zažgati nekemu drugemu posestniku gospodarsko poslopje, pa so ga prepoznali. Takrat se je Držar izgovarjal, da je bil popolnoma pijan in da ni vedel, kje da je in kaj da dela. Hotel si je le prižgati cigareto. Takrat je bilo kazensko postopanje proti njemu ustavljeno.

Pred senatom je Držar prostodušno priznal požig in omenil, da je zažgal iz maščevanja, ker mu ni hotel oskrbnik Gregorjeve hiše Janez Žavbi izplačati dne. Pri njem je delal več tednov. Odslužiti pa je moral posojilo in je Žavbi skrbel drugače za njegovo družino, da ni od gladi poginila. Ko so nekateri sosedje videli, kako se je pokadilo iz svinjaka, so nad Držarjem zavpili: »Janez, kaj delaš? Nič se ni zmenil, samo vpil je: »Auf bis!«

Držar je bil zaradi zločina požiga obsojen na 18 mesecev strogega zapora in v izgubo častnih državljanjskih pravic za dve leti. Sodišče je primerno vpoštevalo obtožbeno odkrito priznanje, malenkostno škodo in vinjenost.

Regulacija Drave

Drava napravlja vsako leto na progi Št. Janž-Vurberg—Krečvina občutno škodo ne samo na zemljiščih, ampak tudi na že obstoječih regulacijskih zgradbah, ki prihajajo z vsako povodnjo v vedno večjo nevarnost. Posebna strokovna komisija je pred nedavnim pregledala razmere na tem odseku in predlagala tehničnemu oddelku banske uprave, naj nujno izvrši nekatera popravila in ojačitve regulacijskih zgradb. Glede na to je ban dr. Marko Natlačen potrdil predlog, naj se spremeni gradbeni program za regulacijo Drave za ta odsek tako, da naj se odlože manj nujna dela. Ker pa tudi za najnujnejša dela ni zadostnih sredstev, se naj vzame še od drugih sredstev in od kredita za regulacijo Ljubljanične potrebne zneske tako, da bo skupno z 288.000 din moglo izvršiti sedem regulacijskih del, med katerimi je treba omeniti zgraditev dveh pregrad pri Krečvini pri Vurberku v skupnem znesku 88.000 din ter podaljšanje vodilne zgradbe 2 km višje v dolžini 80 m in zgradbo 80 m dolge traverze, ki sta skupno preračunani na 150.000 din. Ostala gradbena dela obsegajo le ojačenja starih zgradb, podaljšanja vodilnih in obrežnih zgradb, ki so potrebna glede na to, da Drava na teh mestih redno prestopa regulacijske zgradbe. Istočasno je g. ban dr. Marko Natlačen potrdil podrobne načrte za ta regulacijska dela in odložil, naj vsa ta gradbena dela čimprej izvrši tehnični razdelek okrajnega načelstva v Mariboru v mešani režiji.

Nov železobetonski most v Prekmurju

Ljubljana, 10. novembra.

Konec oktobra je bila pri okrajnem cestnem odboru v Murski Soboti licitacija za zgraditev novega železobetonskega mostu na cesti Dolnja Lendava—Dobrovnik—Beltinci—Murska Sobota—Zetinci državna meja. Licitacije so se udeležili trije podjetniki. Najugodnejšo ponudbo je stavil stavbeni podjetnik domačin iz Murske Sobotice. Te dni je gospod ban dr. Marko Natlačen licitacijo potrdil in bodo zgradili most za 89.700 din.

Doslej je bil na tej cesti tako zvani Rankovski most zgrajen iz lesa. V teku let pa ga je promet tako obrabil, da je bilo treba nujno misliti na zgraditev novega mostu. Novi most bo stal na istem mestu, zgrajen bo iz železobetona in bo imel 9½ m razpetine. Bo za 1½ m krajši kakor stari most. V zvezi z graditvijo novega mostu bo treba čisto ob mostu dvigniti skoraj za 1 m, zaradi česar bo bodo morali preurediti na obeh straneh mostu približno v skupni dolžini 150 m. Ta preložitve ceste je preračunana na 78.000 din in bo prišla na vrsto prihodnje leto. K stroškom za zgradbo mostu bosta prispevala okrajni cestni odbor in banska uprava vsak po polovico. Podjetnik bo v kratkem začel z gradbenimi deli in bo moral zgraditi most v štirih mesecih. Nadzorstvo pri gradbenih delih pa bodo imeli strokovni organi okrajnega cestnega odbora.

Ptuj

Ptuj, 11. nov.

Sejem. Kljub slabemu in deževnemu vremenu je bil zadnji sejem dokaj živahen. Iz vinorodnih Haloz in Slovenskih goric so v zgodnjih jutranjih urah pripeljali kmetje: 348 svinj in 167 prascev, skupaj 515 kosov. Prodanih je bilo 87 kosov.

Cene. Prasci od 6—12 tednov stari 60—120 din kos; pršutarji 6—6,25 din kg; debeli 6,50—7 din kg; plemenski 5,25—6 din kg.

Tatvina kolev. V sredo popoldne je prijavila Josnik Marja, vajenka pri trgovcu Kosu Fe, liku v Ptuj, da ji je bilo izpred trgovine Brenčič ukraden skoraj novo kolo tipe »Westac« v vrednosti 4200 din. Na kolesu sta bila navezana dva zavoja manufakturnega blaga v skupni vrednosti 700 din. Tat je izbral ugodni trenutek prav takrat, ko se je učenka mudila v trgovini.

Istega dne se je zgledil pri policiji Pučko Ivan iz Sp. Brega, ki mu je bilo ukraden moško kolo izpred gostilne Berlič. Pučko je le za trenutek stopil v gostilno in že je kolo dobilo novega lastnika. Kolo je znamke »De mole«, skoraj novo, vredno 1400 din. Krivce zasleduje policija.

Nadziranje prodajalcev bencinske mešanice

Belgrad, 11. novembra. Po določilih čl. 6 uredbe o spremembah in dopolnitvah zakona o državni trošarini in uredbe o izvajanju javnih del z dne 8. oktobra 1937 so bili prodajalci mešanice bencina s špiritom za pogon motorjev dolžni najkasneje 6. novembra znižati prodajno ceno te mešanice v primeri s ceno, ki je veljala 30. septembra t. l., za din 1,75 pri kilogramu. Razen tega so bili po odloku finančnega ministra dolžni najkasneje 6. novembra t. l. znižati prodajno ceno v primeri s ceno, ki je veljala 30. septembra t. l. še za 0,05 din pri kilogramu. Tako so bili dolžni vsega skupaj znižati ceno za din 1,80 pri kilogramu.

V zvezi s tem je davčni oddelek finančnega ministrstva pozval finančna ravnanstva, da preko davkarjev nareče organom finančne kontrole, da naj od časa do časa strogo nadzirajo, če so prodajalci znižali prodajno ceno mešanice; če pri tej priložnosti ugotove, da tega niso storili, imajo takšne prodajalce prijaviti pristojni davkarji, da jih kaznuje z denarno globo.

Čl. 8 pravilnika o sredstvu za denaturiziranje dehidriranega špirta, o načinu mešanja benzina s takšnim špiritom in o nadzorstvu nad mešanico bencina in špirta z dne 14. oktobra t. l. določa, da se ima dehidrirani špirit za mešanje z bencinom poprej denaturizirati z metilnim alkoholom po določilih o denaturiziranju špirta. Nikjer ni pa predpisano, da organi, ki vrši mešanje, prouči metilni alkohol. Kljub tem jasnim določilom pravilnika proučujejo nekateri organi finančne kontrole pri tovarnah za špirit metilni alkohol. Glede na to je davčni oddelek finančnega ministrstva izdal nalog, da se imajo finančni organi pri denaturiziranju špirta strogo držati pravil pravilnika in da ne proučujejo metilnega alkohola, ki je že pregledan v glavnem kemijskem laboratoriju carinskega oddelka.

Elektrifikacija šmarskega okraja

Šmarje pri Jelšah, 11. nov. 1937.

Včeraj je bil v Šmarju pri Jelšah sestanek županov šmarskega okraja. Sestanek je sklical okrajni načelnik dr. Kartin z namenom, da se elektrifikacija šmarskega okraja kar najbolj pospeši. Sestanka so se udeležili številni župani in tudi ravnatelj zdravilišča Rogaska Slatina g. Gračner. O možnostih za elektrifikacijo okraja je poročal referent za elektrifikacijo banovine, inšp. inž. Rueh in so navzoči župani sklenili, da bodo v najkrajšem času sklicali seje občinskih odborov, ki naj sklepajo, katere občine žele predvsem biti elektrificirane. Ti sklepi so potrebni že radi tega, da bodo mogle banovinske elektrarne zbrati potrebne podatke, s katerimi bo mogoče ugotoviti višino enkratnega prispevka za elektrifikacijo. Ko bo to izvršeno, bodo občine najbrž zaprosile pri kakem denarnem zavodu za posojilo, nakar bo že mogoče pristopiti k dejanski elektrifikaciji, ki bo za ta okraj in njegovo gospodarstvo pomenila velik napredek.

Dva zaradi ropa pred sodniki

Maribor, 12. novembra.

Pred velikim senatom mariborskega okrajnega sodišča je bila danes razprava proti 25-letnemu delavcu Rudolfu Terševcu in 26-letnemu ključavničarju Francu Kaiserju. Oba sta obtožena, da sta izvršila rop. Dne 8. avgusta sta se oba nahajala v neki gostilni na Tržaški cesti, v kateri sta bila tudi delavca Avgust Bratec in Franc Harij. Bratec je imel pri sebi 900 din gotovine ter se je v pijanosti z denarjem bahal pred drugimi gosti. Ko sta Bratec in Harij ponoči zapustila gostilno, sta ju Terševc in Kaiser čakala v zasedi ter ju napadla. Najprej sta zgrabila Harija, ker pa nista našla pri njem denarja, sta mu vzela klobuk ter sta ga nabunkala. Potem sta pričakala Brateca, katerega sta vrgla na tla ter mu vzela ves denar, potem pa sta pobegnili. Oba obtožena dejanje tajita. Razprava ob času poročila še traja.

„Ne bo kruha, ne zaslužka!“

Slov. Konjice, 10. nov.

Sedaj, ko se bliža zimski čas, stopajo naši poljedelski delavci v novo dobo, ki bo za nje nič kaj rožnata. Dela je prav malo še in ga je zelo težko dobiti. »Ne bo kruha, ne zaslužka!« — tako pravijo tu ljudje in jih more pravilno razumeti samo tisti, kdor ima priliko opazovati njihovo težko življenje.

Res se nudi zelo žalostna slika sedaj pred zimo in pozimi po bornih kmečkih kočah, bajtah in vinčarijah. Stanovalci vse leto delajo pri gospodarstvu, ki jim nekaj plača, nekaj vračuna za stanovanje, drugo — kar je navadno največ — pa obračuna za zemljo, na kateri raste

Prvo noč v domači občini - okradel občinsko blagajno

Kakšne tiče nam pošiljajo iz Avstrije

Maribor, 11. novembra.

V Selnici ob Dravi je bilo danes zjutraj veliko razburjenje. Ko je zjutraj na vse zgodaj prišel občinski sluga v pisarno selniške občine, ki se nahaja v Jagričevi hiši, je našel tam vse narobe. Vse je bilo naokrog razmetano, mala ročna blagajna je bila odprta, druga blagajna je manjkala, na pisalnih mizah so bili odprti vsi predali, vrata na pisarni pa so zaprta. Bilo je takoj jasno, da je bil izvršen v pisarno vlom, le to se je čudno zdelo, kako je mogel priti vlomilec pri zaprtih vratih v pisarniške prostore in zopet skozi zaklenjene duri oditi. Takoj so bili obveščeni funkcionarji občine in orožniki v Selnici, preiskava pa je pokazala, da je vlomilec padel v roke lep plen. Odnosel je železno ročno blagajno, v kateri so bile razne listine in 700 din gotovine, drugo ročno blagajno je pa kar na mestu samem odprl ter je vzel iz nje 1000 din gotovine. Imel pa je enolo, da je spregledal v predalu kuverto, v kateri je bilo 800 din gotovine. Velike železne blagajne, ki stoje v pisarni, pa se sploh ni lotil, ker očitno ni imel pripravnega orodja. Dejstvo, da ni bilo najti na mestu vlomila nobenih prstnih odtisov, je pokazalo, da je bil na poslu že izvežban vlomilec. Sum je padel takoj na čudnega gosta, ki je prejšnjega dne prisel v Selnico. Je to 25-letni brezposelni delavec Ivan Wutterer, rojen v Brucku v Avstriji, pristojen pa v Selnici ob Dravi. Pred nekaj dnevi so ga Avstrijci, kakor toliko drugih, izgnali v našo državo ter so ga izročili mari-

Filmi,

ki jih velja videti...

Filmi. »Razbojnik Janošik« — Union. Tako bi se namreč po slovensko moralo reči filmu »Hajduk Janošik«, ki smo ga predvčerajšnjem dobili v kino Union. Ta film pomeni vsebinski, čustveni in če hočete narodnostni odhiti v nepretrgani vrsti tuje filmske robe. Naj bo že več ali manj vredna. V agitatorskem vsiljivem navalu nemškega blaga je to delo treba kot slovansko, po čustvovanju, po jeziku in po smislu nam tako bližnje, brezpogojno pohvaliti. Vsebuje mu tvori preprosta ljudska slovaška zgodba o mladem človeku, ki gre med razbojnike zaradi nasilniških grofovskih krivic, postane potem »dobro razbojnik, ki kaznuje grofe in bogataše in pomaga revežem, ki izvršuje pustolovska junaštva, si dovoljuje krute, čeprav zdrave in pravične šale in postane zatiranemu ljudstvu ne voditelj, pač pa narodni junak in simbol boja za pravico in tisto malo svobode, kolikor je vsak človek sam po svoji notranji nujnosti potrebuje. Ta zgodba o Janošiku in legendah o njem, ki so slovanski narod navduševale, ga dvigale in mu utrjevale narodno in socialno hrblenico, je filmsko podana dobro, oslojena z najboljšimi dodatki preprostega humorja, oplešana z nevsliljivimi ljubkimi in novimi folklornimi podrobnostmi iz pokrajine in iz ljudi. Razen v začetku, kjer je tu pa tam opaziti malce začetniške in nedinamične raztegnjenosti, ki govori o majhni slovenski filmski praksi, je film skoraj povsod režijsko izviran in razgiban, tako da med dejanjem, ki ga narekuje zgodba, med režijo, med igro in sliko ni nobenih nasprotij. Morda bi bilo tu pa tam dobro malec več tempa in rezanja, toda, če prenesemo pri tujem filmu poleg sovražne tendence še vse druge slabe strani, zakaj ne bi pri tem, recimo domačem delu, z veseljem sprejeli vsega, kar nam daje. Nekateri prizori v gostilni ali Janošikov ples pod vislicami — apoteoza spadajo po svoji dramatični izdelanosti med najboljše, kar smo v filmu kdaj videli. To je film, ki ga je iz vseh razlogov vredno videti.

Celjske novice

Obnova poslopja Mestnega gledališča. Mestna občina razpisuje oddajo kleparskih del povodom obnove, popravila in pleskanje pločevinastih kritin na poslopju Mestnega gledališča. Ponudbe je najkasneje vložiti v vložišče mestnega glavarstva vključno do 13. novembra dopoldne.

Vlak ga je podrl

Rakek, 12. nov.

Južni sneg, ki je zapadel včeraj, ni le potrgal telefonskih žic in atko prekinil skoraj ves telefonski in telegrafski promet, ampak dal tudi mnogo dela na železniških progah. Tako so na Rakeku imeli s snegom, ki ga je ekoraj zapadlo pol metra, na progi dovolj dela. Še v mraku so progovni delavci kitali sneg s proge. Tako je vlak, ki je vozil v postajo, zagrabil progovnega delavca Urbasa Franca, starega 30 let in doma iz Ivanjega sela pri Rakeku. Sneg je delavca podrl in vozovi so ga povabljali, tako da je dobil hude poškodbe po glavi in životu, pri močnem sunku pa si je zlomil desno roko. Z večernim vlakom so ga pripeljali v Ljubljano, odkoder so ga reševalci spravili v bolnišnico.

V spomin Milanu Kravanji

Cerknica, 12. novembra.

V najlepši starosti 50 let je v Cerknici umrl ugledni in povsod spoštovani trgovec Milan Kravanja. Ni bil sebičen, povsod se je boril za resnico in splošno koristi cerkniških občanov. Še pred tednom je bil čil in zdrav. Bil je plemenitega značaja, ki je znal odpustiti in pomagati revežem in tudi ljudem, ki so mu kaj hudega zakrivali. Boril se je povsod za pravico, ni gledal na kake stranske vplive, šel je po svoji ravni črti naprej. Pokojni Milan zapušta žalujočo soprogo in dva nedolčna otroka.

Po stani" danes ob 7 zi.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj je ves dan snežilo; padlo je ca 30 cm snega, ki pa se je sproti tajal, tako da je danes nežna plast le 15 cm visoka. Zvečer ob pol 19 je nehalo snežiti in je čez noč nastalo vedro. Proti večeru je nastopila megla, ki se do sedaj še ni dvignila.

Upravni odbor Državne hipotekarne banke je na seji dne 11. novembra t. l. na prošnjo prosvetnega ministra dovolil posojilo v znesku 24 milijonov dinarjev za gradnjo potrebnih stavb na tehnični, veterinarski in medicinski fakulteti zagrebškega vseučilišča.

Izumitelj brezžičnega prenašanja slik

Mož, o katerem je napisanih teh nekaj vrstic, bo morda postal nekoč še tako slaven, da se bodo dijaki o njem učili prav tako, kakor se uče o velikem izumitelju Nikoli Tesli, Marconiju in drugih slavnih možeh. To je Amerikanez Fransworth, čigar ime je do danes ostalo še skoraj popolnoma neznano kljub temu, da ga v Ameriki smatrajo že za velikega izumitelja, ki mu ne pripisujejo nič manjših zaslug, kakor enemu izmed omenjenih mož. Imenujejo ga drugega Edisona.

Rodil se je kot sin navadnega ameriškega farmarja, torej kot sin revnih staršev, ki pa si je v svoji kratki dobi (trideset let je danes star) kot veliki izumitelj pridobil že milijonsko premoženje. Ni to morda kak učen strokovnjak, pa je vendar svetu dal enega od največjih izumov, električno televizijo.

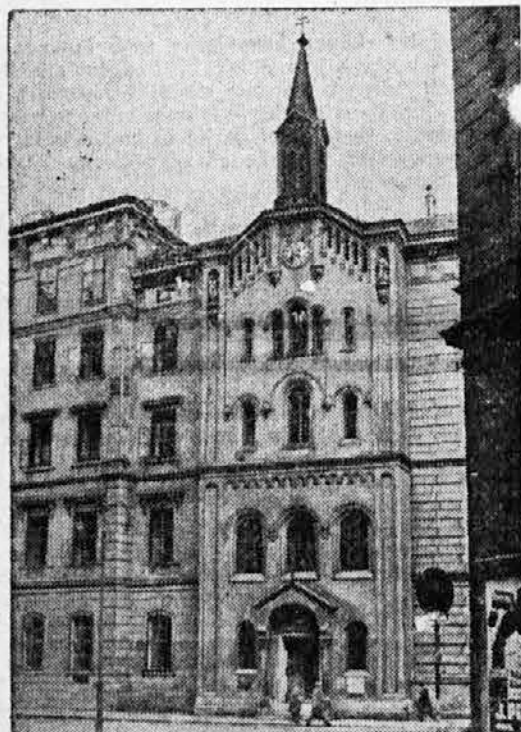
Najprej model lokomotive

Svoja mlajša leta je preživel na očetovem posestvu v Idahu, ki leži 15 milj daleč proč od bližnje železniške postaje. Njegov oče je imel na svojem posestvu, kakor navadno vsi ameriški farmarji, tudi nekaj električnih strojev, ki mesto človeka opravljajo najrazličnejše posle. Toda tam človek težko kje naleti na kakšne učene knjige, na avtomobile ali na radio aparate. Nekoč pa je bil ta dvanajstletni deček le toliko oddaljen od doma, da je videl železniško lokomotivo. To je bilo zanj veliko doživetje. Htel je domov in z neverjetno natančnostjo sestavil model te lokomotive, boljše, kakor bi bil utegnil napraviti to kak inženjer. Vse to z dvajsetimi leti! Kmalu zatem je za 10 dolarjev kupil neko obširno knjigo, v kateri se je seznanil natančno z električnimi pojavi. Plačeval je to knjigo seveda na obroke. Svojim šolskim tovarišem ni hotel o tem ničesar povedati, kajti prepričan je bil, da bi se mu bili smejali. Molčal je in neprestano slonel nad knjigami. Prvo, kar je hotel doseči, je bilo to, da bi očetu napravil boljše stroje in mu prihranil vsaj nekaj truda. Celo oče ni prav dosti verjel, da bi njegovi podvigi uspeli in je mladega Philoa imenoval posmehljivo »šefinženjerja«.

Začel je hoditi v gimnazijo. Tudi tu se je naučil kar mimogrede tega, kar je drugim učenecem delalo največje težave. Samo dve leti sta pretekli, pa je že stopil

pred svet s prvim svojim izumom

V nekem časopisu je bilo namreč objavljeno, da je razpisana nagrada 25 dolarjev za tistega,

Cerkev sv. Barbare na Dunaju, ki jo bodo zaradi preureditve mesta, kjer stoji, podrti in zgradili novo na drugem mestu. Ta cerkev je stara 364 let.

ki bi izumil neke vrste nov ključ, ki bi z gotovostjo preprečeval vlomilcem njihov posel. Prvo nagrado je dobil mladi Farnsworth. Napravil je nek magnetni ključ, ki je vzbudil takrat v Ameriki in v ostalem svetu pravo občudovanje. Za ta denar pa si Philo ni kupil cigaret. Niti knjig, pač pa je z njim lahko uresničil svojo srčno željo, da bi enkrat že mogel obleči — dolge hlače. Udeležil bi se bil neizrečeno rad neke šolske prireditve, ki je bila združena tudi s plesom.

To je tako rekoč prvo poglavje njegovega življenja. Drugo bi se morda začelo tam, ko se je s svojimi starši vred preselil v Utah. Tu so imeli izvrstno šolo. Ko je dočrtil tudi to, so ga zaradi njegovih odličnih uspehov brez posebnih ovir sprejeli na univerzo. Ko je bil star 18 let, pa je že dočrtil tudi vsa pripravljala dela za

njegov izum televizije

ki je za radiom in zvočnim filmom pač najvišji ideal, za katerim je že nekaj časa stremel marsikak učenjak, da bi postal ob njem slaven.

Farnsworth je napravil najprej mal model. Pa ni bil to morda bogat Amerikanez, pač pa mladenič, ki mu je vsega drugega morda manj manjkalo kot pa denarja. Pa tudi ni nihče tedaj verjel, da bi ta mladi fant res kaj važnega izumil. Tako sta pretekli dve leti, brez koristi in brez upanja, da bi Farnsworth mogel premagati tudi denarne težave. Temu pa se je pridružila še večja nesreča: Umrl mu je oče in mladi Philo je moral skrbeti za svojo mater, brate in sestre.

Piccardova šaljivost

Profesor Piccard, ki je po rodu Švicar, poučuje pa na bruseljskem vseučilišču v Belgiji, in ki je pred kratkim dovršil svoj načrt za nov polet v stratosfero, dvigniti se misli 30.000 m visoko, in čaka samo še na to, da bo zbral potrebna sredstva za zgraditev in opremo balona z raznimi znanstvenimi pripravami, kar znaša skupaj 3 milijone frankov, je v svojem zasebnem življenju kaj preprost človek in velik šaljivec.

Pred kratkim je obiskal pariško razstavo, pa so ga seveda takoj odkrili razni časnikarji in lovci na podpise slavnih osebnosti ter ga nadlegovali vsak po svoje. Odgovarjal in podpisoval se je zelo prijazno, toda pri podpisih je skoraj vedno napisal kako izmišljeno ime. Zato so ga nekateri vprašali: »Kaj niste vi g. Piccard?«

»Ne! Samo njegov brat!«

V Ameriki ima namreč brata dvojčka, prav tako učenjaka, ki se misli menda spustiti v nasprotno smer — namesto v višino v globino — s katerim sta si, kot je pri dvojčkih navada, neverjetno podobna, tako da ju celo časnikarji večkrat zamenjajo.

Majhen vzrok, velike posledice

Janoš je bil ljubek fantiček 14. let. Zato je bilo začudenje tem večje, ko so ga pred nekaj dnevi našli obešenega v nekem budimpeštanskem parku. Čuvaj parka je hitro prerezal vrv, deček je še živel in v bolnišnici so ga spravili k zavesti.

Takoj so ga vprašali za vzrok poskušene samomora, toda njegovega odgovora, »ker sem bil obsojen na izključitev iz društva«, niso razumeli, misleč, da se mu je zmešalo.

Ko pa so vpraševali njegove učence, so res odkrili neko otroško tajno društvo s sedežem v »Mestnem logu«. Društvo je imele svoje postave, svoja pravila in svoje sodišče s sodniki, zagovorniki in rablji. Postave so imeli zapisane v nekem šolskem zvezku. Za vsak prestopek je bila določena posebna kazen: najmanjša je bila zausnica, največja izključitev iz društva in prepovedan vstop v prak.

Mali Janoš se je pregrešil s tem, da je pljunil v sestro ravnogona sodnika »Mestnega loga«. Vsak njegov tovariš ga je imel pravico tepsti ali metati vanj prah, pesek, blato in kamenje. V park ni smel več govoriti in smel z nikomur in to ga je tako potrla, da je skušal uiti iz življenja.

Pa ni obupal, pa tudi se ni pritoževal, kakor je tako žalostno pogostokrat to navada, pač pa je hitro vzel neko službo, čeprav je bila bolj borna. Njegov delodajalec je bil Georg Everson, katerega ime bo v zvezi s Farnsworthom postalo tudi še slavno. Ko je Farnsworth nastopil to službo, se je začelo nekako tretje poglavje njegovega življenja. Sreča se mu je začela smehljati. Everson je slišal o izumih svojega uradnika Farnswortha. Čeprav ni imel niti pojma o elektriki niti o tehniki sploh, je bil vendar kar nekam prepričan, da je mladi Philo poklican za velike stvari. Pri enem svojih potovanj je vzel Farnswortha s seboj v San Francisco, da bi tam malo povprašal kake bolj znane učenjake, kaj je z mladim fantom in njegovimi izumi.

Učenci so ostrmeli

Bilo je leta 1926. Farnsworth je bil tedaj star 19 let. Šele tedaj je imel prvo priliko, da je pokazal svoje modele dvema strokovnjakoma. Svoje zamisli jima je razkladal cele štiri ure. Oba priznana strokovnjaka sta kar strmela. Še nikdar nista videla pred seboj takšnega izumitelja, originalnega, mirnega in samozvestnega in tako na vsih poslih podkovanega. Pa je bil to vendar še tako rekoč mlad fantiček.

Končno je dobil Farnsworth svoj prvi patent, na katerem je zgradil tudi vse svoje premoženje. Vsi tisti, ki delajo aparate za daljnovidenje, se morajo danes prej z njim posvetovati. Za vsak model, ki nosi danes ime »Farnsworth-model«, je moral mladi fant napraviti skoraj vsak vijak sam. Toda pot od teh modelov pa do aparatov, ki nam omogočajo videti slike na velike daljave, je zelo dolga. Spet je priskočil na pomoč Everson, ki je dajal denar in s tem

uspešno napovedal boj velikim električnim družbam. Deset let je trajal ta boj, deset let je delal Farnsworth v svojih laboratorijih v San Franciscu in v Philadelphiji in čakal...

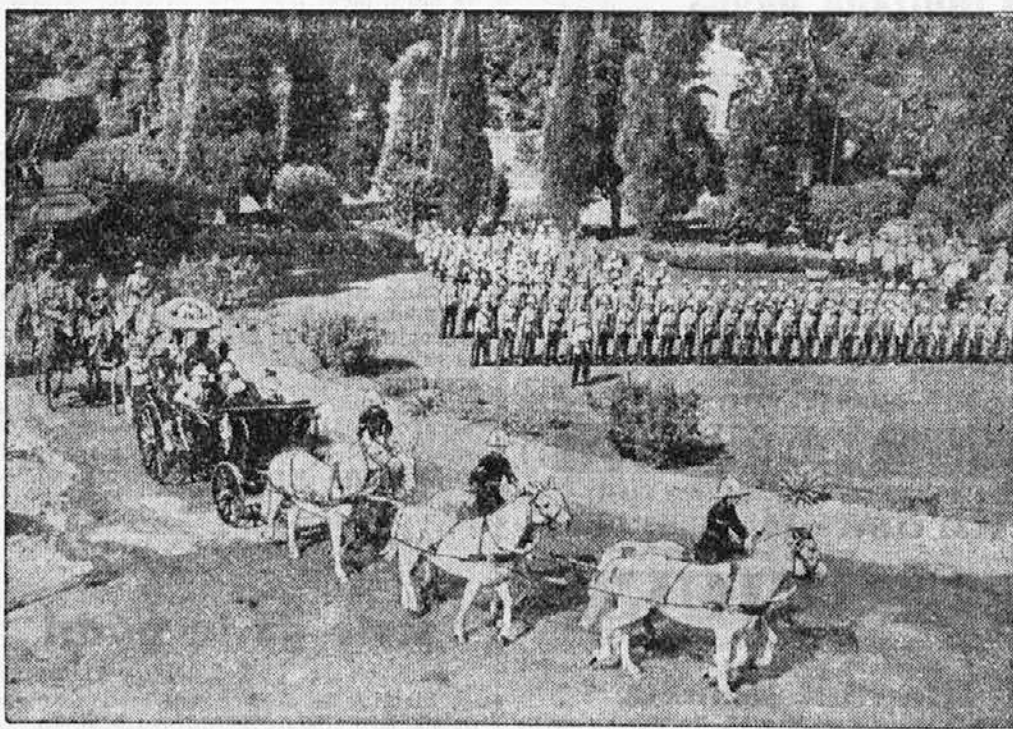
Prišlo je leto 1930 in s tem se je začelo tudi četrto poglavje izumiteljevega življenja. Farnsworth je leta 1935 potoval v Evropo, kjer je sklenil pogodbo z dvema velikima evropskima družbama, ki sta mu zgradili tudi tovarno, kjer izdelujejo danes te najdragocenejše in najnovejše televizijske priprave.

Farnsworth bi bil gotovo postal še vse bolj slaven, če ljudje ne bi bili prej že imeli po svojih stanovanjih najmodernejših radio aparatov. Kajti ljudje mislijo, da mu je bil radio vendar le nekaj kažipot k temu najnovejšemu izumu. Najbrž bo to tudi precej res. Danes Farnsworth še ni tako slaven. Ko pa bodo imeli ljudje v svojih stanovanjih te priprave njegovega izuma, ga bodo morda bolj cenili. Na vse zganje pa je bil ta

izum nekako podoben Kolumbovemu jajcu

Saj v bistvu ni ničesar drugega, kakor pretvorjenje svetlobne energije v električno. Farnsworthu pa se je to prvemu posrečilo napraviti v laboratoriju.

Poleg tega je Farnsworth izumil še mnogo kaj. Našel je žarke, s katerimi je mogoče prodreti vsako meglo, kar je gotovo neprecenljivo vrednosti za letalce in mornarje. To je precejšnija vrsta aparatov, ki si belijo z njimi glave elektrotehniki in radioinženirji. Farnsworth je gotovo mož, katerega ime ne bo pozabljeno v znanstvenem svetu.

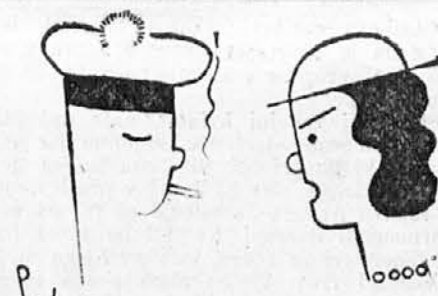
Prvi obisk indijskega podkralja lorda Linlithgowa v glavnem mestu Lahore.

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najprejšeje ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana« ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Programi Radio Ljubljana

Petek, 12. novembra: 11 Solška ura: »Martin Krpan z Vrha«, napisal Fr. Levstek, za slušno igro v XVI. slikah, priredil Arnost Adamič. Izvajajo brezposelni učiti, abiturienti. Vodi g. Silvo Mehora — 12 Iz naše domovine (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Po slovanskem severu (plošče) 14 Vreme borza — 18 Zenska ura. Zena v literaturi, II. predavanje (gđe. Anica Lebarjeva) — 18.20 Plošče — 18.40 Francoščina (g. dr. Stanko Leben) 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zanimivosti iz življenja izseljencev — 20 Klavirski koncert čških skladateljev (g. prof. P. Sivio) — 21 Podoknice (plošče) — 21.15 Citraški nastop (gosp. Vilko Skok) — 22 Čas, vreme, poročila, spored

»Ah, vendar že nehaj neprestano pripovedovati, kako neizrečeno me imaš rad. Vi, mornarji ste pač znani po tem, da imate v vsakem pristanišču drugo.

»Nikar no ne verjemi tem čenčam. V Bata-viji n. pr. še nisem nikdar bil.«

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

Čeprav je bil ožgan od sonca, je Geoffrey vendar videl, kako je njegova rjava koža prebledela, ko je zagledal njega. Perry se je skušal izogniti temu srečanju ter je hotel kreniti takoj na drugo stran, toda Geoffrey ga je poklical z močnim in veselim glasom:

»Perry!«

In moral se je ustaviti.

»Dva meseca se nismo videli!« je vzkliknil Geoffrey in položil bratu roko na ramo.

Perry je sunil bratovo roko s sebe in zamrmral:

»Ali si me tako poklical k sebi?«

»Perry, če sem te pri najinem zadnjem svidenju razžalil, oprostí mi!... Toda zdaj moraš biti pameten! Saj ne moreva oba imeti rada istega dekleta...«

Perry je ogorčeno stisnil med zobni iz sebe:

»To tudi jaz prav dobro vem!«

Geoffrey je šele zdaj videl, kako sovražno se vede brat. Toda dobro je poznal njegovo trdo glavo, zato je vedel, da ne bi nič koristilo, če bi ga zdaj skušal miriti in se z njim pobotati. Toda kljub temu je hotel, da bi se v miru ločil od njega, zato je rekel s čisto mirnim glasom:

»Torej... Kaj si sklenil?«

»Poslušaj, Geoffrey! Dobro bo, če danes enkrat za vselej urediva to stvar! Nisva več prijatelja, kaj bi se torej delala, kakor da sva!«

Geoffrey je pograbil brata za roko in vzkliknil:

»Perry!«

Toda hkratu ga je popadla jeza na tega trdoglavega fanta, čeprav je čutil nekaj kakor bolečino, da se zdaj ta lepa in tako močna vez bratovske ljubezni trga.

»Ne ustavlja me, prosim! Danes so vse prednosti na tvoji

strani. Ti si starejši... Ti si se prvi spoznal z njo... Stari Campbell te že ima za svojega zeta... Tudi sir Charles je na tvoji strani... Saj to vse prav dobro veš, kakor vem jaz... Toda kljub temu — Elizabeta ima rada mene in samo mene! Zapomni si to! In dokler bo ona mene ljubila, tako dolgo se bom jaz za to ljubezen bojeval! Bojeval proti vsakomur!«

»Perry, vem, da si na krivi poti! Preveč si še užaljen in razburjen, da bi vse to mogel mirno presoditi! Povem ti...«

»Nočem, da bi me kaj prepričeval in ne potrebujem tvojih nasvetov!«

»Perry, saj vendar ne moreva tako narazen... s sovraštvo v srcu... kakor nasprotnika...«

»Dovolj je bilo teh besedi, ki ne peljejo nikamor! Med nama je vse zgovorjeno!«

In Perry se je obrnil ter naglo odšel.

Geoffrey je čisto mehanično vzel cigareto. Držal jo je pred usti, ne da bi jo prižgal, ter gledal za bratom.

Stal je tako nekaj minut in se ni gnil.

Tovariši so začudeno gledali ta prizor. Nihče ni dejal besede.

Vedeli so, da se brata imata rada in da je to eno od tistih vojaških poslavljanj, ko človek ne ve, kdaj se bo vrnil in celo, ali se bo sploh vrnil. Niso slutili, kaj se je te trenutke godilo med bratom in s kako mrznjo v duši je mlajši Vickers odhajal.

Pearson je prvi stopil do Geoffreya, ki je še vedno kakor ukopan stal na prejšnjem mestu.

»Ognja?«

In prižgal je prijatelju cigareto.

»Hvala,« je rekel Vickers, nato pa se je nasmehnil in pogledal na uro.

Pearson je vprašal:

»Čas, da gremo?«

»Še deset minut!«

Častniki so odšli k vojakom.

Zaslišala so se povelja. Vsi so sedali na konje.

Geoffrey si je prižgal cigareto